כח: כל האסורין פרק שישי תמורה

אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא כו'. וכמ"כ קא אמר לה ר"ע לההי פירכא מה לבעל מום שכן מומו נגלה והיינו דקאמר הכא שכן מומו ניכר תימה אמאי לא קאמר אתגן ומחיר יומיה דאתי מומו ניכר ואסורין למזבח: **ומה** אתגן ומחיר **שצפויין** מותרין. וה"ה דהוה מצי למעבד ק"ו כדאיתא בפרק כל הכלאים (ע"ז מו:) ומה אתגן ומחיר שמותרים בתנות להדיוט אסורים בבעלי חיים לגבוה נעבד שאסור בתנות להדיוט אינו דין שאסור בבעלי חיים לגבוה והשתא לא שייך למימר מו חילוף כדאמר הכא ובפרק כל הכלאים (גז"ש) [ג]לא עבד כי האי ק"ו לאסור אבני הר למזבח דאמר התם ומה אתגן דמותר בתנות להדיוט אסור בבמזבח לגבוה נעבד [ד]כו' מו חילוף ומה אתגן ומחיר שהם אסורין וציפוייהם מותרים והוה מצי למעבד האי ק"ו התם לאמיר ליפוי הר אפי' למזבח: **או** חילוף כו'. וא"ת אמאי לא קאמר כל היכא דאיכא למיעבד לקולא ולמומרא עבדינן לחומרא והכי אמר פרק כל הכלאים (ע"ז מו:) וי"ל דגבי בעלי חיים אית לן למיעבד טפי לקולא דאין לנו לאסור בעלי חיים כיון דאמי למעבד ק"ו לקולא:

נעבד שהוא מותר אינו דין שיהא ציפויו מותר. וכפ' השומט (חולין מ.) אמר התם דתקרובת דנעבד דבעלי חיים אסור דאמר הא דאמר להר הא דאמר לגדא דהר דתקרובתו אסור אלמא דמחמירין טפי בתקרובת דבעלי חיים מעפרו ובגי הר אמר איפכא דליפוי דהר קאמר התם פר' כל הכלאי' (ע"ז מה.) דאסור ותקרובתו מותר כדאמר פרק השומט (חולין מ.) הא דאמר להר פי' אם שחט נסם הר תקרובתו מותר וי"ל דהא דאמר התם דליפוי דהר דאסור היינו הליפוי שהיה עליו בשעת השתחוואה וכי ה"ג ליפוי דבעלי חיים נמי אסור והא דקאמר הכא השתחוואה לי נמי לפי המסקנא דאמר הכא דליפוי דנעבד אסור ניחא: **תלמוד** לומר מן הבקר להוציא הנעבד. פירש רש"י דאסור לגבוה וכיון דאסור לגבוה ציפוי דאסור בהדיוט דקרינא ביה כסף והכי אמר לשון רש"י והדין עמו דפי' כן דאין לומר דלפי האי מיעוטא נמי דליפוי מותר להדיוט ולא תמצמיץ כסף והכ עליהם מוקמינן ליה בסאין בו רוח חיים אבל בבעלי חיים מותר לגבוה דמדקפרין בסמוך דמעטיה קרא מעמע דפשיטא ליה דאחר דמעטיה קרא כל ליפוי דנעבד אסור בבעלי חיים וכן משמע הסוגיא: **והאי** תנא מייתי לה מהבא דתניא כו'. תימה דהכא משמע דל"ש נים לא ליה האי דרשא דכי משמתם דהא מפיק ליה לעיל מקרא אחרינא מדאמר אם נאמר עוגת למה נאמר רוכב ומשמע דדרים ליה ממן הנכר ובפרק אין מעמידין (ע"ז כג:) קאמר ר"ש לענין דביעה דפסולה דכתיב כי משמתם בהם מום כם אלמא משמע דדרים ליה ממשמתם וי"ל דקאמר לר"ש לעיל אם נאמר עוגת לדבריו דת"ק קא מ"ל דמפיק ליה מן הנכר וליה לא סבירא ליה דדרים ליה מכי משמתם: **כל שהמום פוסל בו דבר עזרה ועבודת כוכבים פוסלין בו.** גרים עיון מאי קאמר הא דרשינן שפיר רוכב וגרבא מכי משמתם: אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא מה לבעל מום שכן מומו ניכר תאמר ברובע וגרבע שאין מומו ניכר הואיל ואין מומו ניכר יהא כשר לגבי מזבח ת"ל [ו]מן הבהמה להוציא רובע וגרבע מן הבקר להוציא את הנעבד והלא דין הוא ומה אתגן ומחיר שציפויין מותרין הן אסורין נעבד [ז]שציפויו אסור אינו דין שהוא אסור או חילוף ומה אתגן ומחיר שהן אסורין ציפוייהן מותרין נעבד שמותר [ח] יהא ציפויו מותר א"כ ביטלת [2]לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך אני אקיימנו לא תחמוד כסף וזהב [ט] בדבר שאין בו רוח חיים אבל בדבר שיש בו רוח חיים הואיל [י]ומן מותר יכול יהא ציפוי מותר ת"ל מן הבקר להוציא את [יא] הנעבד מתקיף לה רב חננא טעמא דמעטי' קרא הא לא מעטי' קרא ציפוי מותר [א] והכתיב [3]ואבדתם את שמם כל העשוי לשמם [ב]:[ג]הוא לכנות להם שם הוא דאתא [ד] לבית גליא קרינן אותו בית [ה] כריא פני המולך פני כלב עין כל עין קוץ ואיפוך אנא מן הבהמה להוציא את הנעבד מן הבקר להוציא רובע וגרבע התם מעניינא דקרא [ו] כתיב גבי בהמה [4]ואיש [ז]כי יתן שכבתו בבהמה מות יומת גבי בקר כתיב [5]וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב [6]מן [ח]הצאן להוציא את המוקצה [7]ומן הצאן להוציא את הנוגח אר"ש אם נאמר רובע למה נאמר נוגח ואם נאמר נוגח למה נאמר רובע לפי [ט] שישנו ברובע מה שאין כן בנוגח יש ברובע [י]שהרובע עושה אונס כרצון מה שאין כן בנוגח יש בנוגח שהנוגח [יא]משלם את הכופר [יב] מה שאין כן ברובע הוצרך לומר רובע והוצרך לומר נוגח והאי תנא מייתי לה מהכא דתניא [יג]הרובע והנרבע [יד] (טו)וכולם) הם בקדשים שקדם מום עובר להקדשן [טו]וצריכין מום קבוע לפדות עליהן שנאמר כי משחתם בהם מום בם מאי תלמודא [יז] חסורי מיחסרא והכי קתני [יח]מנין שהן אסורין [יט] ת"ל [כ]כי משחתם בהם מום בם ותנא [כא]דבי ר' ישמעאל כל מקום שנאמר השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבודת כוכבים דבר ערוה דכתיב [כב]כי השחית כל בשר וגו' עבודת כוכבים דכתיב [כג]פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל כל שהמום פוסל [כד] בהן דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בהן ותנא דבי ר' ישמעאל מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן מאי דריש בהו מיבעי ליה [כה] פרט [כו]לחולה זקן ומזוהם ות"ק דאפקינהו להני קראי לרובע וגרבע חולה זקן ומזוהם מנא ליה נפקא ליה [כז]מן הצאן מן הכבשים [כח]ומן העזים ולתנא דבי ר' ישמעאל [כט] אורחיה דקרא לאישתעויי הכי: איזהו מוקצה [ל] לעבודת כוכבים וכו': אמר ר"ל אין [לא] אסור [לב]אלא מוקצה לשבע שנים שנאמר [לג]ויהי בלילה ההוא ויאמר [לד] [לו ה'] קח את פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים והתם מוקצה בלחוד הוה נעבד נמי הוה א"ר אחא בר יעקב מוקצה לעבוד ולא עבדוהו רבא אמר לעולם עבדוהו וחידוש הוא כדר' אבא בר כהנא דאמר רבי אבא בר כהנא שמנה דברים התירו באותו לילה חוץ ולילה וזרות וכלי

משא"כ ברובע ומפני שיש ברובע מום שא"כ בנוגח ובנוגח מה שא"כ ברובע הוצרך: [ט] והנרבע הרי הם ס"א והנעבד והאתגן הרי הן כקדשים שקדם כו' ובקצת ספרים מסיים בה והמחיר ושרוע וקלוט הרי הן כקדשים כו' ורש"י לא גריס לה. וחיבת וכולם נמחק: [י] חלמודא. לא לחייב. [יא]לגנות להם שם לגנאי כגון ע"ז שקרויה בית גליא. כלומר גלויה ומפורסמת לכל: קורין אותה בית כליא. כלומר לכלות עינים: [יב]נבי בהמה כתיב ואשה לא תעמוד לפני בהמה לרבעה ה"לכך מסתבר דבהמה אחי למעוטי נעבד דבתיב ויסירו את כבודם בתבנית שור דהיינו בקר) (ע"כ שייך לעיל) והרין הנא מפעם להו סתכא לגרבע ומוקצה ונעבד כו': דתנו רבנן הנרבע והמוקצה כו'. אם הקדישן הרי הן כקדשים שקדם מום עובר להקדישן דכל הני לאו גבי מומין כתיבי דצריכי מום קבוע לפדות עליהן כדין קדשים שקדם מום עובר להקדשן: ומנין שאסורים לגבי מזבח דכתי' כי משחתם ואמר מר כו'. נרבע ומוקצה ונעבד מימעטי מהשחתה [דהיינו ערוה וע"ז. ואתגן ומחיר כתיב בקראי דאסור למזבח: ושאין המום פוסל בו. [ט] כגון בעיפות לא משמע ליה האי דאמר מר כל שהמום כו': מן הבכשים כו' העזים. ריב"ן דוקן העזים הרי אלו ג' מינוני: ארוחיה דקרא לאישתעויי הכי. ולאו לדרש' אתאן. [יג]המוקצה לצורך ע"ז הוא אסור לזמבח ובגמ' שבע שנים שהקצותו לעבודת כוכבים: שנאמר ויהי בלילה ההוא ויאמר לו ה' קח את פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים. האי השני היינו מפוסח ד' שנים לעבודת כוכבים כגון הבקר והמשנים: והרין מוקצה לחודיה הוא הוא נעבד נמי הוא דקרי הוא בעל דבר' הרסח את מזבח הבעל העשוי לצורך אותו פר שהוא בעל: וחידוש הוא כל אותר מעשה דגרגון לפי שחרו (לארן) היה (ולילה הרי) (והיה ולא לה) דלא הוי זמן הקרבה וזרות דלא הר כהן

ל) ע"ז מה: מו.. כ) נ"ל בשרן. ג) ב"ק מ:. ד) גי' ל"ק הכוכב והכוכב והמוקלה והנעבד והמחיר והכלאים והבעלים הרי הם הקדשים וכו' וכ"ה בילקוט פרשה וקרא. ה) נ"ל וכו'. ו) עבודה כו. ז) ב"ק כג., ז) נכורות מא. ע"ז כג.: חולין כג., ח) נכורות מא. ע"ז:, ט) נ"ל לו מן. י) [ע"י חוס' ב"ק קכט: ד"ה מהן]. י) נגרס יעבד"ן ק"ן. יא) וקאמר אני אקיימנו כו' הד"ה ל"ק. יב) נאן נוכה גלי הס"ד ואח"כ ד"ה כיון כתי כליא כו' ל"ק. יג) ומה מלי למעבד האי ק"ן דאי חילוף ומה אתגן ומחיר שהם אסורין ציפוייהן מותרין כו' ולהחיר ציפוי הר כו'. ל"ק.

הגהות הב"ח

(א) נמ' בית (כריא), תו"ה ת"כ ר"ה כליא: (ב) שם לאיהו מוקלה המוקצה לעבודת כוכבים: (ג) רש"י ד"ה נעבד שהוא וכו' לאסור וקאמר אי ת"כ וכו' לא נ"ל קרא וקאמר אני אקיימנו כ"ל והד"מ: (ד) ד"ה שכן וכו' להקרבה הס"ד ואח"כ מ"ה דבר ערוה רובע ונרבע ואח"כ ד"ה דבר ע"ז מוקצה ונעבד:

הגהות הגר"א

[א] נמ' וכמכיר ומכמס כו'. וקלוט ומרוע הוא ופ"כ אחי לף לגמ'. [ב] שם פורחיה דקרא כו'. אבל מן הבהמה כו' מלה מיותר: [ג] רש"י ד"ה ר"ג ואקמר מי. קרא הס"ל ומה"ד ואקמר מי. ולכ"ל:

מוסף רש"י

בית גליא. לשון בוזה גלי (ע"ז מו. וב"ב הבית גלי לשון בוזה). בית כריא. לשון פחיקה ופקלה (שם). להוציא את המוקצה. שיחמנו להקריב לע"ז (ב"ק מ:) שהקלה והיפרם לגורך עבודת כוכבים (בכורות מא.). את הנוגח. לת הלדם ומת (שם) שהמתים לת הלדם ע"פ עד אחד לו ע"פ בעלים ונעבוד מן הקרקע (ב"ק מ.). אם נאמר רובע למה נאמר נוגח. הרי שיהן שוין כמכיה לענין קקילה במקום עדים (שם). שהרובע עושה אונס כרצון. הרגנע אוכם מה ומקלו כרוכב. כי אונס מלגן, דמתיב מה שאין כן בנוגח. נוגח לת עכה כי אונס מלגן, דמתיב מה שאין כי יגח ולת שיגיחנו (שם). ת"ל. גבי קרבנות. ילו לכם, דגין הפחתה בין מום פוסלים בהם (חולין כב.). דבר ערוה. ניאוף ונרבע, ועבודת כוכבים. נעבד, שהפחתה לגהמתו (שם). כי השחית כל בשר. כדור המבול מתוכ, ודור המגדל נעבדה קלקלו, דכתיב (בראשית ז) ויקחו להם נשים וגו', שהיו מוקקין לגשי דשיהן ולכל נהמה ומיה (חולין שם ובש"ר מהבדרנו ע"ז כ.). כל שהמום פוסל בו כו'. דהא לקשיבו לחתנה לגוס דמתיב כי מי משחתם בהם מום (בכורות נ.).

שיטה מקובצת

[א] שמותר אינו דין שיהא ציפויי: [ב] וזהב עליהם בדבר: [ג] הואיל והוא מותר: [ד] הנעבד. עי' תוס' ע"ז נ' מיה ע"ש, ד"ה אלהיהם: [ה] לבית גליא קורין אותו בית כריא. ל"א בית כליא פני המלך פני הכלב עין כל עין קרן: [ו] דקרא והבא מעניינא דקרא גבי בהמה כתיב ראש: [ז] לפי שיש ברובע משא"כ בנוגח ויש בנוגח מה שאין כן ברובע יש ברובע שהרובע עשה בו אונס: [ח] הכופר. לאחר מיתה

[ט] נמ' בית (כריא), תו"ה ת"כ ר"ה כליא: (ב) שם לאיהו מוקלה המוקצה לעבודת כוכבים: (ג) רש"י ד"ה נעבד שהוא וכו' לאסור וקאמר אי ת"כ וכו' לא נ"ל קרא וקאמר אי ת"כ ד"ה כיון כתי כליא כו' ל"ק. (ד) ד"ה שכן וכו' להקרבה הס"ד ואח"כ מ"ה דבר ערוה רובע ונרבע ואח"כ ד"ה דבר ע"ז מוקצה ונעבד:

גליון הש"ס

בעין משפט ב מי' פ"ז מהל' מעילה עבודת כוכבים. סט לא מצר רק לגרוך לגרם אחריה אלא מצר כלל כרמב"ם דין לגבעת שם:

רבינו גרשום

אמר רב אשי איצטריך משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא מה לבעל מום שכן מומו ניכר לכל הגולה תאמר כו': ומה אתגן ומחיר שציפויו שציפויו אסור אמר לו בעל הדין ראשון אם כן לדברך שאתה רוצה להחיר ציפוי דנעבד בישלת לא תחמוד כסף וזהב עליהן וגו': אמר לך אני אקיימנה בדבר שאין בו רוח חיים. כלומר נעבד שאין בו רוח חיים ציפויין אסור אבל נעבד דבר שיש בו רוח חיים כגון בהמה הואיל והיא מותר בראמרן יהא ציפוי מותר להכי איצטריך מן הבקר להוציא את הנעבד. האי לישנא אחרינא איכא אשכחן כו' לא אמר לך רבי: אם אסור נוגח למה לומר הוצרך להוציא רובע. והלא שניהן במכיתה חלמר זה מזה מפני שיש כו': שהרובע עשו אונס כרצון. שאילו רבע בהמה לאונסה חייבת מיתה כרצון מה שאין כן בנוגח כתוב שור האיצטדין אינו חייב מיתה שנאמר כי יגח שור

ולא שיגיחוהו: משלם את הכופר לאחר מיתה כדכתיב סקול יסקל השור וגו' אם כופר יושת עליו וגו' וזה שייך לעיל טעמא דמעטיה קרא מן הבקר להוציא את הנעבד הא לאו הכי ציפוי מותר: והא כתיב ואבדתם את שמם כל העשוי לשמם: האי ואבדתם את שמם כל העשוי לשמם: אלא לחייב. [יא]לגנות להם שם לגנאי כגון ע"ז שקרויה בית גליא. כלומר גלויה ומפורסמת לכל: קורין אותה בית כליא. כלומר לכלות עינים: [יב]נבי בהמה כתיב ואשה לא תעמוד לפני בהמה לרבעה ה"לכך מסתבר דבהמה אחי למעוטי נעבד דכתיב ויסירו את כבודם בתבנית שור דהיינו בקר) (ע"כ שייך לעיל) והרין הנא מפעם להו סתכא לגרבע ומוקצה ונעבד כו': דתנו רבנן הנרבע והמוקצה כו'. אם הקדישן הרי הן כקדשים שקדם מום עובר להקדישן דכל הני לאו גבי מומין כתיבי דצריכי מום קבוע לפדות עליהן כדין קדשים שקדם מום עובר להקדישן: ומנין שאסורים לגבי מזבח דכתי' כי משחתם ואמר מר כו'. נרבע ומוקצה ונעבד מימעטי מהשחתה [דהיינו ערוה וע"ז. ואתגן ומחיר כתיב בקראי דאסור למזבח: ושאין המום פוסל בו. [ט] כגון בעיפות לא משמע ליה האי דאמר מר כל שהמום כו': מן הבכשים כו' העזים. ריב"ן דוקן העזים הרי אלו ג' מינוני: ארוחיה דקרא לאישתעויי הכי. ולאו לדרש' אתאן. [יג]המוקצה לצורך ע"ז הוא אסור לזמבח ובגמ' שבע שנים שהקצותו לעבודת כוכבים: שנאמר ויהי בלילה ההוא ויאמר לו ה' קח את פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים. האי השני היינו מפוסח ד' שנים לעבודת כוכבים כגון הבקר והמשנים: והרין מוקצה לחודיה הוא הוא נעבד נמי הוא דקרי הוא בעל דבר' הרסח את מזבח הבעל העשוי לצורך אותו פר שהוא בעל: וחידוש הוא כל אותר מעשה דגרגון לפי שחרו (לארן) היה (ולילה הרי) (והיה ולא לה) דלא הוי זמן הקרבה וזרות דלא הר כהן

ל) נראה ל"נ דמסלה קרא לא משמעיה לענין פוסלת אבל מ"מ נרבע ונעבד פסול בעיפות וכמלאכת כמולין דף כב וכמכיס דף פה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com